

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3261/2017. (X. 10.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság bírója az előtte 14.K.27.287/2017. szám alatt folyó közigazgatási per tárgyalását a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 155/B. §-a alapján felfüggesztette, és kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását. Az eljáró bíró a Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütköző voltának megállapítását kérte, továbbá azt, hogy az Alkotmánybíróság rendelkezzen arról, hogy a támadott rendelkezés a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 14.K.27.287/2017. szám alatt folyamatban lévő ügyben, valamint a hasonló tényállású ügyekben nem alkalmazható.
- [2] Az indítványozó bíró előtt folyamatban lévő eljárás lényege a következő. Az alperesi önkormányzati képviselő-testület közigazgatási határozatában a jogorvoslat lehetőségéről az alábbi tájékoztatást adta: „[a] határozat ellen fellebbezésnek helye nincs, azonban jogszabálysértésre hivatkozással bírósági felülvizsgálata kérhető. A Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz címzett keresetlevelet a döntés közlésétől számított 30 napon belül Csengőd Község Önkormányzatánál kell benyújtani. A határozat felülvizsgálata az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43. § (3) bekezdése alapján illetékköteles, az illeték összege 30 000 forint.” A tájékoztatás tehát nem utalt arra, hogy a keresetlevelet elektronikus úton kell előterjeszteni. A felperes a képviselő-testületi határozattal szemben postai úton terjesztette elő keresetlevelét az alperesnél a törvényes határidőn belül. Az alperes szintén postai úton küldte meg a keresetlevelet nyilatkozatával együtt a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságra. A bíróság a keresetlevelet 14.K.27.008/2017/5. számú végzésével idézés kibocsátása nélkül elutasította arra hivatkozva, hogy a per alapjául szolgáló közigazgatási eljárás 2016. november 18. után indult, a felperes jogi képviselővel járt el, ezért a felperes keresetét kizárólag elektronikus úton terjeszthette volna elő a Pp. 397/J. § b) pontja, 340/B. § (2) bekezdése és 394/I. § (1) bekezdés a) pontja alapján. A felperes elektronikus úton ismételt előterjesztette a keresetlevelét, és ugyanezen a napon az azt idézés kibocsátása nélkül elutasító bírósági végzéssel szemben fellebbezést nyújtott be. Ez utóbbiban arra hivatkozott, hogy önhibáján kívül nem tudta a keresetlevelet elektronikus úton megküldeni, mert az alperesi önkormányzat a Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt.-nél nem auditáltatta magát, és nem hozott létre elektronikus felületet a kapcsolattartásra vonatkozóan. Hivatkozott arra, hogy ezen alperesnél felmerülő hiányosság miatt őt joghátrány nem érheti. Az elsőfokú bíróság intézkedett az elektronikusan érkezett keresetlevél új számra történő iktatásáról, majd az így indult per tárgyalását a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül elutasító végzés elleni fellebbezés elbírálásáig felfüggesztette. A másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék az elsőfokú végzést 3.Kpkf.20.727/2017/2. számú végzésével helybenhagyta, így a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításáról szóló bírósági döntés 2017. május 2. napján jogerőre emelkedett. A másodfokú végzésre tekintettel az elsőfokú bíróságon az indítványozó bíró az eljárást 14.K.27.287/2017. szám alatt folytatta.
- [3] Az indítványozó bíró által támadott szabály szerint: ha a polgári perben a kapcsolattartás valamely fél részéről elektronikus úton történik, és az elektronikus úton kapcsolatot tartó beadványát nem elektronikus úton terjeszti elő, amennyiben e törvény másként nem rendelkezik, a bíróság a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítja. Az indítványozó szerint e rendelkezés ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXIV. cikkének (1) bekezdése és XXVIII. cikkének (1) bekezdése, továbbá az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt

Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikkének 1. bekezdése], valamint az Egyezmény XIII. cikkében foglalt követelményekkel. Az indítványozó kifejtette, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog biztosítása „Magyarország nemzetközi szerződéses kötelezettsége, amely az Alaptörvényben is megfogalmazásra került. A jogorvoslathoz való alapvető jog gyakorlásának részletes szabályait az eljárásjogok tartalmazzák, így a közigazgatási perekben is alkalmazandó polgári perrendtartás”. Utalt a 9/2017. (IV. 18.) AB határozatban rögzítettekre, és kiemelte, hogy „a keresetlevél elektronikus úton történő kötelező előterjesztésére vonatkozó hatályos szabályok nem követik a formai hibával előterjesztett keresetlevél jogi sorsát, tekintettel arra, hogy kizárják annak lehetőségét, hogy a fél a nem elektronikusan előterjesztett keresetlevél vonatkozásában ezen hiányosságot pótolva a jogorvoslati jogával ténylegesen élhessen, mert nem teszik lehetővé, hogy a formai hiba kiküszöbölése esetén az eredeti keresetlevél beadásához fűződő jogi hatályok fennmaradjanak [Pp. 132. §].” A támadott rendelkezés ezért tisztességtelen hátrányt okoz annak a felperesnek, aki elektronikus út mellőzésével terjesztette elő a keresetlevelét.

- [4] Az indítványozó bíró szerint a kifogásolt szabály azért sem felel meg a tisztességes eljárás követelményének, mert nem ad lehetőséget arra, hogy „a formai hiányosság esetén a felperes önhibára hivatkozzék, illetve azt a bíróság megvizsgálhassa”. A Pp. igazolásra vonatkozó rendelkezései valamely határidő elmulasztása esetén alkalmazhatóak, a szubjektív és objektív határidők pedig nem teszik lehetővé, hogy a keresetlevelet elektronikusan előterjesztő fél sikeres igazolási kérelmet terjesszen elő. Közigazgatási perekben a keresetindítási határidő elmulasztása jogvesztéssel jár, gyakorlatilag kizárt, hogy a felperes elutasító döntést követően szabályosan előterjeszthesse keresetlevelét, így a jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joga egyaránt sérül. Az a körülmény, hogy az elektronikus út elmulasztása mint formai hiba hátrányosabb megítélés alá esik, mint bármely más formai hiányosság, ellentétes a jobbiztonság követelményével is.
- [5] 2. Az Alkotmánybíróság először megvizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvényben (a továbbiakban: Abtv.) foglalt követelményeknek. Ennek során észlelte, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontja ellenére nem tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására. Emellett az indítványozó bíró megjelölte ugyan a vizsgálni kért törvényi rendelkezést [Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pont], amelynek alaptörvény-ellenessége megállapítását kérte, de annak megsemmisítését nem indítványozta, jogkövetkezményként csupán egyedi és általános alkalmazási tilalom kimondását igényelte. Emiatt az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pontjának.
- [6] Az Alkotmánybíróság azért tekintett el attól, hogy felhívást bocsásson ki a fenti hiányosságok pótlása érdekében, mert úgy látta: a bíró által kezdeményezhető alkotmánybírósági eljárás – melyre kezdeményezésében a bíró a Pp. 155/B. § hivatkozásával utalt – e hiányok pótlása esetén sem volna érdemben lefolytatható az alábbi okok miatt.
- [7] A bíró akkor kezdeményezheti az Alkotmánybíróság eljárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét vagy nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 25. § (1) bekezdés, 32. § (2) bekezdés második mondata]. „Az Alkotmánybíróság több alkalommal értelmezte az Abtv. Alaptörvényben védett, a bíró számára eljárás-kezdeményezési jogkört garantáló hivatkozott anyagi jogi szabályát. Következtes gyakorlata értelmében a jogintézmény lényege – és az absztrakt utólagos normakontroll eljárásokhoz képest sajátossága –, hogy a bíró a per eldöntésekor az Alaptörvénynek megfelelő, azaz alkotmányos törvénynek alávetetten hozza meg döntését. Következésképpen »minden olyan anyagi jogi rendelkezés bírói kezdeményezés tárgya lehet, melytől a bíróság előtt fekvő egyedi ügy érdemi eldöntése függ, de olyan eljárási jogi normák is megtámadhatók, melyek ugyan nem közvetlenül az ügyet befejező bírósági döntés alapját képezik, de alkalmazásra kerülve a felek eljárási helyzetét lényegesen befolyásolják« {3193/2014. (VII. 15.) AB határozat [helyesen: végzés], Indokolás [9]}. A támadott jogszabálynak, jogszabályi rendelkezésnek közvetlenül döntésmegalapozónak kell lennie, amely jellegnek a kezdeményezés indokolásából egyértelműen ki kell derülnie. A jogintézmény lényege ugyanis éppen konkrétságában rejlik, jelesül abban, hogy a bíró által feltett kérdést konkrét jogvita és nem általánosságban a jogrendben fellelhető alkotmányos diszharmonia generálja. Hasonló megállapításra jutott a testület összefoglaló jellegű 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében, valamint több, a tárgykörhöz kapcsolódó döntésében is {3112/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [8], 33/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [9], 3192/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [15], 3153/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [10]}” {3113/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [4]}.

- [8] „Az alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában. Ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak alkotmányos funkciójával összefüggésben az Alaptörvényből és az Abtv.-ből fakadó kötelessége, hogy a bírói kezdeményezés törvényi feltételeinek a fennállását megvizsgálja, s azok nyilvánvaló hiánya esetében a kezdeményezést visszautasítsa” [3192/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [15]]. A 3112/2013. (VI. 4.) AB határozatban megfogalmazottak szerint pedig az Alkotmánybíróság nem vizsgálja érdemben a bírói indítványt, ha a rendelkezések konkrét ügyben történő alkalmazása fogalmilag kizárt (Indokolás [8]).
- [9] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó bírónak az előtte folyamatban lévő ügyben a Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontját már nyilvánvalóan nem kell alkalmaznia. A bírói kezdeményezésből ugyanis egyértelműen kitűnik, hogy e rendelkezést a 3.Kpkf.20.727/2017/2. számú végzéssel jogerőre emelkedett, keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasító végzésben alkalmazták, tekintettel arra, hogy korábban a felperes nem elektronikusan, hanem postai úton terjesztette elő a keresetlevelét. Ezzel szemben az indítványozó bírónak az előtte folyamatban lévő, a bírói kezdeményezésre okot adó ügyben már a felperes elektronikus úton előterjesztett keresetleveléről kell döntenie. A Pp. 394/I. § (1) bekezdés a) pontja tehát ebben az ügyben nem lehet közvetlenül döntést megalapozó rendelkezés. Emiatt e rendelkezés megsemmisítése és alkalmazásának kizárása nem változtatna az ismételten előterjesztett keresetlevél megítélésén.
- [10] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezést az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. október 3.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1476/2017.

